Mavzu:Erkin Vohidov lirikasi

Adabiyot

Abdukadirova M.M.

- *O`zbek xalqining sevimli shoiri Erkin Vohidov 1936-yilning 28-dekabrida Farg`ona viloyatining Oltiariq tumanida o`qituvchi oilasida tavallud topgan.*
- *Erkin Vohidov o`z bolalik xotiralari haqida shunday yozadi:,,Otam frontda ekanida,onam qishloq sovetida sekretar vazifasida ishlar,qiyinchilik bilan kun kechirar edik.Jo`xori poyasini shimib tilimni qonatganim,bolalarga qo`shilib kunjara yeganimda onam yuzimga shapaloq urgani va o`zi kechgacha yig`laganini unutmayman.*

O`ylab qarasam,bolalik xotiralarimning ko`pchiligi she`rlarga, dostonlarga ko`chgan ekan".

Erkinjon o`rta maktabni tugatgach,hozirgi O`zbekiston Milliy Universitetining filologiya fakultetida tahsil oladi.1960- yilda o`qishni tugatgach,nashriyotlarda muharrir,direktor lavozimlarida ishlaydi.

Erkin Vohidov maktabda o`qib yurgan paytlaridayoq she`rlar yoza boshladi.Uning birinchi she`rlar to`plami esa „Tong nafasi" nomi bilan 1961-yilda chop etildi.Shundan buyon ijodkorning 40dan ziyod kitobi o`quvchilarga tortiq etildi.Uning she`rlaridan tashqari „Palatkada yozilgan doston", „Ruhlar isyoni", „Istanbul fojiasi" singari dostonlari, „Donish qishloq latifalari" nomli hajviy turkumi, „Oltin devor" komediyasi, „Shoir-u shuur" deb atalgan falsafiy to`plami xx asr o`zbek adabiyoti rivojiga katta hissa bo`lib qo`shilgan.

Erkin Vohidov tarjimon sifatida ham faoliyat yuritgan. U dunyo she`riyatining yorqin vakillari S.Yesenin,A.Blok,L.Ukrainka,R.Hamzatov singari shoirlarning she`rlarini ona tilimizga tarjima qilgan.Ulug` nemis mutafakkiri Gyotening ,,Faust" asari shoir tarjimasida yanada sayqal topgan.

Erkin Vohidov she`riyatning ham barmoq,ham aruz,ham sarbast vaznlarida birdek ijod qiladi.U ,,O`zbekiston xalq shoiri", ,,O`zbekiston Qahramoni" degan yuksak unvonlarga sazovor bo`lgan ijodkordir.

Biz Erkin Vohidovning 1968-yilda yozilgan ,,O`zbegim" qasidasini o`rganamiz.

Xronologik jadval

			6
			8
			1
			4

- 1. E.Vohidov tavallud topgan yil.
- 2.,,O`zbegim” qasidasi yozilgan yil.
- 3.,,Tong nafasi” to`plami chop etilgan yil.
- 4.Gyotening ,,Faust” asari tarjima qilingan yil.

Javoblarni tekshiring

1	9	3	6
1	9	6	8
1	9	6	1
1	9	7	4

- 1. E.Vohidov tavallud topgan yil.
- 2.,,O`zbegim'' qasidasi yozilgan yil.
- 3.,,Tong nafasi'' to`plami chop etilgan yil.
- 4.Gyotening ,,Faust'' asari tarjima qilingan yil.

Asarlar janrini aniqlang ?

Asarlar nomi	Sh`er	Doston	Qasida	Komediya	Hajviy turkum	
,,O`zbegim”						
,,Kamtarlik haqida”						
,,Oltin devor”						
,,Donishqishloq latifalari”						
,,Nido”						
,,Sadoqat”						

JAVOBLARNI TEKSHIRING

Asarlar nomi	Sh`er	Doston	Qasida	Komediya	Hajviy turkum	
,,O`zbegim"			+			
,,Kamtarlik haqida"	+					
,,Oltin devor"				+		
,,Donishqishloq latifalari"					+	
,,Nido"		+				
,,Sadoqat"	+					

O`ZBEGIM

Tarixingdir ming asrlar ichra pinhon,o`zbegim,

Senga tengdosh Pomir-u oqsoch Tiyonshon,o`zbegim

So`ylasin Afrosiyob-u so`ylasin O`rxun xati,
Ko`hna tarix shodasida bitta marjon,o`zbegim.

Al-Beruniy,Al-Xorazmiy,Al-Farob avlodidan,

Asli nasli balki O`zluq,balki Tarxon, o`zbegim.

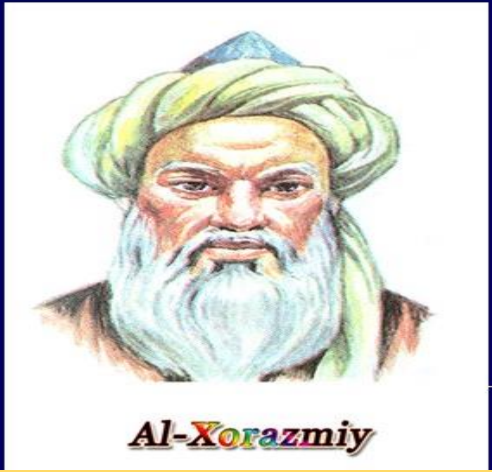

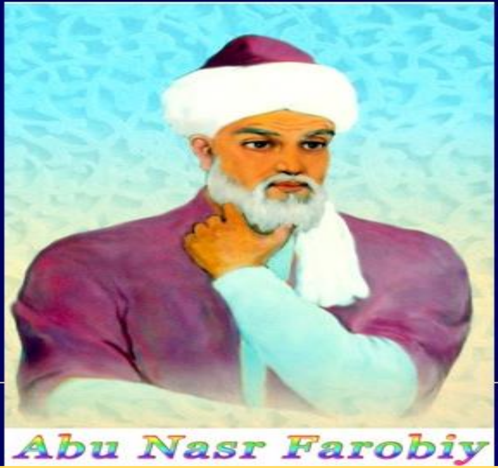

O`tdilar sho`rlik boshingdano`ynatib shamshirlarin,
Necha qoon,necha sulton,necha ming xon,o`zbegim.

Tog`laring tegrangda go`yo bo`g`ma ajdar bo`ldi-yu,
Ikki daryo-ikki chashming,chashmi giryon,o`zbegim.

Qaysari Rum nayzasidan bag`rida dog` uzra dog`,
Chingiz-u Botu tig`iga ko`ksi qalqon,o`zbegim.

Yog`di to`rt yondin asrlar boshinga tiyri kamon,
Umri qurbon,mulki taroj,yurti vayron,o`zbegim.

Davr zulmiga va lekin bir umr bosh egmading,
Sen-Muqanna,sarbador-sen,erksevar qon,o`zbegim.

Sen na zardusht,sen na buddiy,senga na otash sanam,
Odamiylik dini birla toza iymon o`zbegim.

Ma`rifatning shu`lasiga talpinib zulmat aro,
Ko`zlaringdan oqdi tunlar kavkabiston,o`zbegim.

Tuzdi-yu Mirzo Ulug`bek Ko`ragoniy jadvalin,
Sirli osmon toqiga ilk qo`ydi narvon o`zbegim.

Mir Alisher na`rasiga aks sado berdi jahon
She`riyat mulkida bo`ldi shoh-u sulton o`zbegim.

Mirzo Ulug'bek

So`zlarni izohlang !

So`zlar	Izohi
Pomir	?
Tiyaonshon	?
Afrosiyob	?
O`rxun xati	?
O`zluq, Tarxon	?
Muqanna	?
Chingiz, Botu	?
Pushkin,Bayron	?

Izohlarni tekshiring

So`zlar	Izohi
Pomir	Eng baland tog` nomi
Tiyaonshon	Eng baland tog` nomi
Afrosiyob	Samarqanddagi qadimiy xaroba yodgorliklari
O`rxun xati	Yenisey daryosi bo`yidan topilgan qadimgi turkiy tosh bitik
O`zluq, Tarxon	O`zbek urug`lari nomi
Muqanna	Erk uchun kurashgan qo'zg'olonchilardan biri
Chingiz, Botu	Mo'g'ul bosqinchilari
Pushkin,Bayron	Pushkin rus, Bayron ingliz shoirlari

O`zbek deganda kimni va nimalarni tushunasiz ?

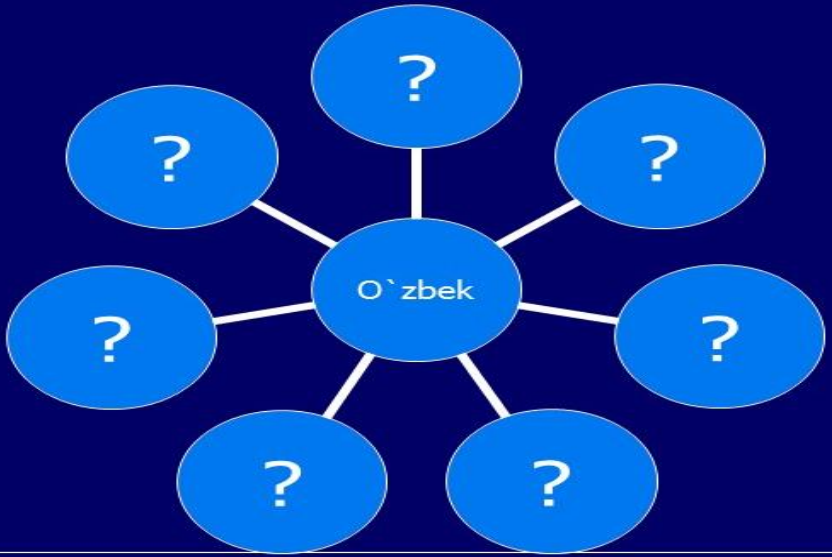

Qasida haqida tushuncha

- QASIDA-mashhur tarixiy shaxslar va voqealarni madh etuvchi tantanavor uslubdagi she`r.Qasida xuddi g`azaldek qofiyalanadi.
- Adabiyotimizda bir qancha qasida janrida yozilgan asarlar mavjud.Jumladan,A.Navoiyning Husayn Boyqaro sharafiga yozilgan ,,Hiloliya"qasidasi,
- M.Shayxzodaning ,,Toshkentnoma",E.Vohidovning ,,O`zbegim",A.Oripovning ,,O`zbekiston" kabi qasidalari bor.

NAZARIY MA`LUMOT

- Badiiy asarda mashhur tarixiy shaxslar,badiiy asar qahramonlari kabilarga murojaat qilish TALMEH san`ati deyiladi.
- Talmeh-ortga nazar tashlash ma`nosini bidiradi.

Uyga vazifa

Qasidani ifodali yod olish.

Qasida yuzasidan qisqacha matn tuzish.